

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący)

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

SSN Karol Weitz

w sprawie z wniosku M. P.
przy uczestnictwie A. M.
o podział majątku wspólnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 20 grudnia 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w G.
z dnia 30 czerwca 2017 r., sygn. akt V Ca (...),

- 1) odrzuca skargę kasacyjną;**
- 2) zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 10 listopada 2016 r. Sąd Rejonowy w S. w ustalił, że w skład majątku wspólnego M. P. i A. M., w którym udziały są równe, wchodzi lokal mieszkalny położony w R. przy ul. B., dla którego Sąd Rejonowy w S. prowadził księgę wieczystą nr (...), o wartości 195.370,00 zł. W punkcie II, Sąd dokonał podziału majątku wspólnego w ten sposób, że opisany lokal mieszkalny przyznał na wyłączną własność wnioskodawcy M. P. W punkcie III, przy uwzględnieniu spłat

wspólnych zobowiązań przez wnioskodawcę w wysokości 29.335,43 zł i przez uczestniczkę w wysokości 2.000 zł, zasądził tytułem spłaty od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kwotę 84.007,28 zł.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 30 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy w G. na skutek apelacji wnioskodawcy zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w ten sposób, że w punkcie III, przy uwzględnieniu spłat wspólnych zobowiązań przez wnioskodawcę w wysokości 61.157,28 zł i przez uczestniczkę w wysokości 2.000 zł, zasądził tytułem spłaty od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kwotę 68.106,36 zł. Sąd Okręgowy oddalił apelację wnioskodawcy w pozostałej części oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego. Stwierdził, że apelacja wnioskodawcy zasługiwała na uwzględnienie jedynie w części, w jakiej kwestionował on wysokość poniesionych wydatków z majątku osobistego na majątek wspólny. Za bezzasadny uznał zarzut dotyczący nieprawidłowego ustalenia wartości majątku wspólnego ze względu na nieuwzględnienie istniejących na nieruchomości obciążeń prawnorzeczowych w postaci zadłużenia hipotecznego oraz szkód wyrządzonych przez uczestniczkę w tym majątku.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zaskarżył postanowienie Sądu Okręgowego w części odnoszącej się do ustalonej i zasądzonej od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki spłaty jej udziału w majątku wspólnym na kwotę 68.106,36 zł i w zakresie ustalonych spłat wspólnych zobowiązań przez uczestniczkę w kwocie 2.000 zł oraz w części oddalającej apelację wnioskodawcy w pozostałym zakresie. Jako wartość przedmiotu zaskarżenia wskazał kwotę 178.964 zł wyjaśniając, że stanowi ona różnicę pomiędzy ustaloną przez Sąd II instancji na kwotę 195.370 zł wartością majątku wspólnego a wskazaną przez wnioskodawcę na etapie postępowania apelacyjnego wartością tego majątku tj. kwotą 17.406,53 zł.

Wnioskodawca powołał w skardze kasacyjnej obie podstawy przewidziane w art. 398³ § 1 k.p.c. Zarzucił naruszenie art. 720 § 2 k.c. w zw. z art. 74 § 1 i 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i błędne przyjęcie, że doszło do zawarcia umowy pożyczki w kwocie 30.000 zł przez A. M. w oparciu o dowód z zeznań świadków. W ramach drugiej podstawy kasacyjnej zarzucił naruszenie art. 684 k.p.c. w zw. z art. 686, art. 567 § 1 i § 3, art. 328 § 2, art. 13 § 2, 391 i art. 378 § 1 k.p.c. wyrażające

się w nienależytym rozpoznaniu zarzutu apelacji dotyczącym ustalenia wartości majątku wspólnego z pominięciem ciążących na nieruchomości wspólnej obciążeń prawnorzeczowych w kwocie 176.993,47 zł oraz szkód wyrządzonych przez uczestniczkę, decydujących łącznie o tym, że wartość majątku wspólnego na datę orzekania przez Sąd II instancji wynosiła 17.406,53 zł. Skarżący zarzucił także naruszenie art. 328 § 2 w zw. z art. 13 § 2, art. 391 i art. 378 § 1 k.p.c. poprzez nierozpoznanie zarzutu apelacji dotyczącego nieuprawnionego rozliczenia kwoty 2.000 zł oraz poprzez sporządzenie uzasadnienia orzeczenia niepoddającego się kontroli kasacyjnej. Wniósł o uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w tym zakresie Sądowi Okręgowemu.

Uczestniczka w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o odrzucenie skargi kasacyjnej na podstawie art. 519¹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. podnosząc, że wnioskodawca błędnie określił wartość przedmiotu zaskarżenia, która w rzeczywistości jest niższa niż 150.000 zł, co skutkuje niedopuszczalnością skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 519¹ § 2 k.p.c., w sprawach o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej skarga kasacyjna jest niedopuszczalna, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 150.000 zł. Z tych względów wymaganie formalnym skargi kasacyjnej w tzw. sprawach działowych jest wyliczenie i wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 398⁴ § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.). Prawidłowość wypełnienia tego obowiązku podlega kontroli sądu drugiej instancji i Sądu Najwyższego, które mogą weryfikować wskazaną kwotę na podstawie akt sprawy, z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2001 r., IV CZ 20/01, niepubl., z dnia 21 listopada 2001 r., I CZ 152/01, niepubl., z dnia 6 listopada 2002 r., III CZ 98/02, OSNC 2004, Nr 1, poz. 11).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że w sprawach działowych (dział spadku, podział majątku wspólnego małżonków, zniesienie współwłasności), w razie zaskarżenia orzeczenia co do istoty sprawy, wartość

przedmiotu zaskarżenia wyznacza nie wartość całego dzielonego majątku, ale wartość konkretnego interesu (roszczenia, żądania) lub składnika majątkowego, którego dotyczy środek odwoławczy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2002 r., III CZ 98/02, OSNC 2004, Nr 1, poz. 11). Utrwalony jest pogląd, że wartość przedmiotu zaskarżenia z reguły nie może przekraczać wartości udziału należącego do uczestnika wnoszącego skargę kasacyjną (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2003 r. III CZ 153/02, OSNC 2004, Nr 4, poz. 60). Tylko wyjątkowo, gdy uczestnik podważa samą zasadę podziału albo jednocześnie zaskarża rozstrzygnięcie dotyczące roszczeń dochodzonych z tytułu posiadania rzeczy wspólnej, zwrotu pożytków lub rozliczenia nakładów, wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, OSNC 2004, Nr 4, poz. 60; z dnia 11 sierpnia 2008 r., V CSK 136/08, niepubl.; z dnia 6 maja 2010 r., II CZ 38/10, niepubl.; z dnia 17 kwietnia 2013 r., V CZ 119/12, niepubl.; z dnia 13 listopada 2013 r., II CSK 212/13, niepubl.). Przez zasadę podziału w powyższym znaczeniu należy rozumieć sytuację, gdy kwestionuje się fakt i podstawę uznania danego składnika majątku za wspólny (wówczas uwzględnia się jego wartość), bądź dopuszczalność podziału z uwagi na zakazy czy ograniczenia istniejące w tym zakresie, a wynikające z ustawy lub umowy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2008 r., V CSK 136/08, z dnia 14 października 2016 r., IV CSK 135/16 - niepubl.).

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca wskazał jako wartość przedmiotu zaskarżenia kwotę 178.964 zł odpowiadającą różnicy pomiędzy wartością dzielonego majątku ustaloną przez Sąd Okręgowy a wskazywaną przez niego na etapie postępowania apelacyjnego wartością tego majątku. W skardze kasacyjnej zakwestionował ustaloną przez Sądy orzekające wartość nieruchomości stanowiącej jedyny składnik majątku wspólnego i przyznanej mu na wyłączną własność. W jego ocenie, wartość tej nieruchomości została błędnie ustalona na kwotę 195.370 zł, z pominięciem odliczenia kwoty 176.993,47 zł obciążenia hipotecznego z tytułu pobranego przez byłych małżonków kredytu i pożyczki okołokredytowej oraz kwoty 970 zł stanowiącej przewidywany koszt usunięcia zniszczeń spowodanych przez uczestniczkę w nieruchomości. W konsekwencji

wnioskodawca zakwestionował także wysokość zasądzonej od niego na rzecz uczestniczki spłaty w kwocie 68.106,36 zł.

Różnica pomiędzy wartością majątku wspólnego ustaloną przez Sąd Okręgowy a wskazywaną przez skarżącego w powiązaniu z podnoszonymi przez niego zarzutami rzeczywiście wyraża się w wyliczonej przez niego kwocie 178.963,47 zł (178.964 zł po zaokrągleniu). Mając jednak na uwadze niezakwestionowane przez skarżącego rozstrzygnięcie, że udziały wnioskodawcy i uczestniczki w majątku wspólnym są równe, wartość interesu majątkowego, którego ochrony domaga się skarżący, a zatem rzeczywista wartość przedmiotu zaskarżenia, sprowadza się do połowy tej kwoty i wynosi 89.482 zł.

Nie było przy tym podstaw do odstąpienia od reguły, że wartość przedmiotu zaskarżenia nie powinna przekraczać wartości udziału należącego do uczestnika wnoszącego skargę kasacyjną, skoro wnioskodawca nie podważył zasady podziału, nie kwestionował faktu i podstawy uznania przedmiotowego lokalu mieszkalnego za składnik majątku wspólnego, a jedynie podnosił zarzuty dotyczące ustalonej przez Sądy orzekające wartości tego składnika majątkowego.

Konkludując, oznaczona w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia jest wskazana nieprawidłowo. Wobec tego, że jej zweryfikowana wysokość jest niższa od kwoty 150.000 zł wskazanej w art. 519¹ § 2 k.p.c., skarga kasacyjna jest niedopuszczalna. Z tych względów Sąd Najwyższy odrzucił skargę (art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.